

Structuri instituționale transilvane premoderne

Prof. univ. dr. Avram Andea

Tematică

1. Obiectul disciplinei. Definierea noțiunilor de bază. Izvoare și istoriografie. Utilitatea studierii disciplinei.
2. Statul și elementele sale instituționale din perspectiva disciplinelor de vecinătate ale istoriei: drept, filologie, politologie etc.
3. Trăsături generale și particularități ale instituțiilor centrale ale voievodatului Transilvaniei: voievodul și atribuțiile sale; familiarii voievodului; cancelaria voievodală; adunările generale nobiliare sau congregațiile.
4. Organizarea administrativ-teritorială a voievodatului: comitate, scaune secuiești, scaune și districte săsești; "țările" sau voievodatele locale românești; organizarea militară, judecătorească și bisericească.
- 5-6. Instituțiile centrale ale principatului Transilvaniei sub suzeranitate otomană: Principele, Consiliul princiar, Cancelaria și Adunarea de Stări (sau "comițiile" generale). Sistemul celor trei "națiuni" politice și patru religii recepte.
7. Structuri administrativ-teritoriale ale principatului: organizarea comitatensă, scăunală secuiască și scăunal-districtuală săsească. Noua organizare militară, judecătorească, fiscală și bisericească. Instituțiile orășenești și sătești.
8. Instituțiile centrale ale principatului sub stăpânire habsburgică: Gubernatorul și împăratul, Guberniul, Cancelaria provincială și cea aulică, Dieta.
9. Organizarea fiscală (Tezaurariat și Exactorat), judecătorească (Tabla regească și instanțele subalterne), militară (oastea țării și Prefectura armelor) și ecleziastică.
10. Organizarea instituțională a orașelor libere regești și nobiliare, a târgurilor și a satelor.
11. Reformismul secolului Luminilor și modernizarea structurilor instituționale. Ideologie și practică reformistă.
12. Mentalități și atitudini. Nașterea birocrăției moderne. Pătrunderea românilor în noile structuri instituționale ale statului.
13. Rezultate și perspective ale cercetării în domeniul istoriei instituțiilor premoderne ale Transilvaniei.

Bibliografie

1. *** *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*, București, 1988.
2. *** *Istoria dreptului românesc*, I-II/1, București, 1980, 1984.
3. *** *Istoria Românilor*, III-VI, București, 2001-2003.
4. Gheorghe I. Brătianu, *Sfatul domnesc și Adunarea stărilor în Principatele Române*, București, 1995.
5. Ștefan Pascu, *Voievodatul Transilvaniei*, I-IV, Cluj-Napoca, 1972-1989.
6. Ștefan Pascu, *Transilvania în epoca principatului. Timpul suzeranității turcești 1541-1691*, Cluj, 1948.
7. David Prodan, *Supplex Libellus Valachorum*, București, 1967 (și 1984).
8. Andrei Pippidi, *Tradiția politică bizantină în Țările Române în secolele XVI-XVIII*, București, 1983.
9. Valentin Al. Georgescu, *Bizanțul și instituțiile românești până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, București, 1980.
10. Avram Andea, *Banatul cnezial până la înstăpânirea habsburgică (1718)*, Reșița, 1996.
11. Avram Andea, *Iluminism și modernizare în societatea românească*, Cluj-Napoca, 1996.